

Μουσείο Μπενάκη - Εκπαιδευτικά Προγράμματα
Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών

Φωτεινή Γραμματικού

Μια φορά και
έναν καιρό,
στην Ανατολή

Για μαθητές Δημοτικού

Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών
Μουσείο Μπενάκη - Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Κείμενα και επιλογή υλικού: Φωτεινή Γραμματικού
Επιμέλεια εντύπου: Τάσος Σουλάκης
Εκτύπωση: Νηρέας Ε.Π.Ε.

© Μουσείο Μπενάκη - Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Αθήνα 2004

ISBN: 960-7671-48-X

Ευχαριστίες οφείλονται στις υπεύθυνες του Τμήματος
της Ισλαμικής Συλλογής Ροζάννα Μπαλλιάν και Μίνα Μωραΐτου,
καθώς και στην ισλαμολόγο Μαρία Σάρδη,
για τις πολύτιμες συμβουλές και παρατηρήσεις τους.

Φωτεινή Γραμματικού

Μια φορά και
έναν καιρό
στην Ανατολή

Για μαθητές Δημοτικού

Μουσείο Ισλαμικών Τεχνών
Μουσείο Μπενάκη - Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Το εκπαιδευτικό υλικό που κρατάς
στα χέρια σου δημιουργήθηκε
ελπίζοντας ότι θα γίνει μία πινελιά
που θα σε βοηθήσει στο ταξίδι σου
στο χρόνο και το χώρο
του μαγευτικού κόσμου της Ανατολής
μέσα από τις συνδρομές
του Μουσείου Ισλαμικών Τεχνών.
Κάνοντας μία βόλτα στις αίθουσες
του μουσείου, παρατήρησε, σύγκρισε,
συζήτησε, φαντάσου, σχεδίασε και
η παραμυθένια πόρτα του πολιτισμού
των χιλίων και μία νυχτών
θα ανοίξει για σένα!

Καλή διασκέδαση!

Τέχνες

Οι λαοί του ισλάμ εκτιμούσαν πολύ την ομορφιά και ήθελαν να τους περιτριγυρίζουν αντικείμενα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν, αλλά και να θαυμάσουν. Οι καλλιτέχνες στόλιζαν τα έργα τέχνης με πολύχρωμα αφηρημένα γεωμετρικά και φυτικά σχέδια, τα αραβουργήματα, που μπορούσαν να επαναλαμβάνονται συνέχεια και να καλύπτουν όλη την επιφάνειά τους. Η διακόσμηση συμπληρωνόταν με καλλιγραφημένες επιγραφές.

Βιβλίο

Οι τέχνες του βιβλίου είναι οι πιο σημαντικές για τον ισλαμικό πολιτισμό, γιατί χρησιμοποιούνταν για την αντιγραφή του ιερού βιβλίου του ισλάμ, του Κορανίου. Αυτές είναι η καλλιγραφία και η μικρογραφία. Ο καλλιγράφος με ιδιαίτερη δεξιοτεχνία έγραφε τα κείμενα στα αραβικά και στη συνέχεια ο μικρογράφος διακοσμούσε το υπόλοιπο της σελίδας με ζωγραφιστές εικόνες. Οι καλλιτέχνες του βιβλίου φιλοτεχνούσαν και διάφορα άλλα βιβλία για πλούσιους χρηματοδότες, όπως επιστημονικές εργασίες και μυθιστορήματα.

Για την εμπορική αλληλογραφία χρησιμοποιούσαν τον πάπυρο, ενώ για τα βιβλία την πιο ανθεκτική, από δέρμα ζώου, περγαμνή.

Από τον 8ο αιώνα όμως με την εισαγωγή του χαρτιού από την Κίνα, οι τέχνες του βιβλίου σημείωσαν ιδιαίτερη άνθηση. Το κόστος του χαρτιού ήταν χαμηλότερο, δίνοντας σε περισσότερους ανθρώπους τη δυνατότητα να αγοράζουν βιβλία. Επειδή οι σελίδες του χαρτιού

είχαν μεγαλύτερο μέγεθος, οι καλλιτέχνες είχαν στη διάθεσή τους χώρο για πιο περίπλοκες ζωγραφιές.

Η αραβική γλώσσα, αντίθετα από την ελληνική, γράφεται από δεξιά προς αριστερά! Προσπάθησε να γράψεις με αυτό τον τρόπο! Πόσο δύσκολο είναι;

Το βασικότερο προϊόν της οικονομίας του ισλαμικού κόσμου ήταν τα υφαντά, που εξάγονταν μέχρι και τη Δυτική Ευρώπη. Εκτός από ενδύματα, οι μουσουλμάνοι τα χρησιμοποιούσαν και στους χώρους κατοικίας τους, αντικαθιστώντας σε μεγάλο βαθμό τα έπιπλα.

Οι κάτοικοι της Αραβίας και της Εγγύς Ανατολής προστατεύονταν από την αφόρητη ζέστη με μεγάλα χυτά κομμάτια υφάσματος, που τύλιγαν γύρω τους ή έραβαν πρόχειρα.

Στην Κεντρική Ασία, όπου η υπερβολική ζέστη εναλλασσόταν με το ψύχος, τα ενδύματα ήταν εφαρμοστά στο σώμα παντελόνια και πουκάμισα, που έραβαν προσεχτικά.

Αντίθετα με τη Δύση, η ζωή στις αραβικές χώρες διεξαγόταν καταγής. Καθώς το ξύλο ήταν ελάχιστο, άπλωναν υφαντά μαξιλάρια, κιλίμια και χαλιά και μπορούσαν να διαμορφώσουν ένα χώρο σε τραπεζαρία, χώρο υποδοχής ή και υπνοδωμάτιο. Τα χαλιά ήταν τόσο σημαντικά για τον πολιτισμό των μουσουλμάνων, που είχαν επινοήσει έως και ιστορίες για μαγικά χαλιά που πετούσαν στον ουρανό.

Φαντάσου πώς θα ήταν αν, αντί για καρέκλες, χρησιμοποιούσες μαξιλάρια. Ποια άλλα έπιπλα του σπιτιού σου θα μπορούσες να αντικαταστήσεις με υφάσματα και χαλιά;

Απλά αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν καθημερινά οι μουσουλμάνοι, όπως κεραμικά σκεύη, γυάλινες λάμπες και δοχεία, μεταλλικοί κάδοι και όπλα, ξύλινα κουτιά, μετατράπηκαν στα χέρια των καλλιτεχνών σε πολύτιμα έργα τέχνης.

Οι κεραμοποιοί δημιουργούσαν σκεύη από λευκό πηλό, που διακοσμούσαν με λαμπερά χρώματα, όπως το γαλάζιο, το κόκκινο και το πράσινο. Προσπάθησαν επίσης να αντιγράψουν τις κινέζικες πορσελάνες με την κวานή διακόσμηση σε λευκό φόντο, όχι όμως πάντα με επιτυχία.

Παρατήρησε αυτά τα κεραμικά σκεύη.
Με τι σχέδια είναι διακοσμημένα;

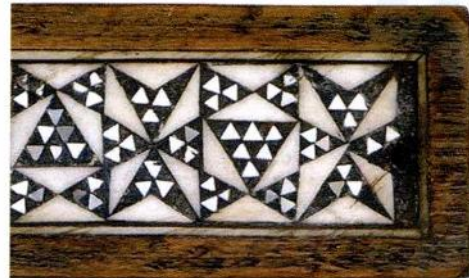
Δυστυχώς δεν έχουν διασωθεί πολλά αντικείμενα από ασήμι και χρυσό, γιατί όταν υπήρχε ανάγκη χρημάτων, τα έλιωναν και τα έκαναν νομίσματα. Έχει όμως βρεθεί ένας μεγάλος αριθμός σκευών από μπρούντζο. Ήταν ένα φθηνό, ανθεκτικό και εύκολο να διαμορφωθεί υλικό. Αργότερα τα μπρούντζινα αντικείμενα έγιναν είδος πολυτελείας με λεπτομέρειες από άλλα μέταλλα, διαφορετικού χρωματισμού, μοιάζοντας έτσι με τα πολύτιμα ασημένια και χρυσά σκεύη που αγαπούσαν πολύ οι πλούσιοι.

Από γυαλί κατασκευάζονταν εντυπωσιακά αντικείμενα σε ποικίλα σχήματα που εξαγόταν έως την Ευρώπη και την Κίνα. Τα πιο δημοφιλή ήταν οι καντήλες που είχαν πολύχρωμη διακόσμηση με σμάλτο.

Το ξύλο θεωρείται πολύτιμο υλικό στην Ανατολή, επειδή δεν υπάρχει σε αφθονία. Έμπειροι τεχνίτες σκόλιζαν την επιφάνεια του ξύλου με αξιοθαύμαστη δεξιοτεχνία και στη συνέχεια τοποθετούσαν στα κενά, κομματάκια από φίλντισι, ελεφαντοστό και χρωματιστό ξύλο.

Οι ηγεμόνες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, του Ιράν και της Ινδίας είχαν στην κατοχή τους συλλογές από σπάνια αντικείμενα, όχι μόνο για την προσωπική τους ευχαρίστηση, αλλά και για να επιδεικνύουν τη δύναμή τους. Οι συλλογές περιελάμβαναν όπλα, κοσμήματα, αλλά και αντικείμενα καθημερινής χρήσης, που ήταν στολισμένα με πολύτιμους και σκληρούς λίθους, όπως ο νεφρίτης, που πίστευαν ότι είχε προστατευτικές ιδιότητες.

Μύθοι και Θρύλοι

Η γη απλώθηκε από το Θεό σαν ένα χαλί και το κέντρο της ήταν η Μέκκα, έλεγαν οι μύθοι της Ανατολής. Σύμφωνα με τους μουσουλμάνους, αλλά και τις ελληνικές παραδόσεις της εποχής του Ησίοδου και του Ομηρου, οι ήπειροι και τα νησιά περιβάλλονταν από τον Ωκεανό, που ήταν δεμένος με μία αλυσίδα γύρω από τα βουνά Καφ. Όλα τα μέρη της γης συνδέονταν με τα βουνά αυτά με "φλέβες". Όταν ο Θεός ήθελε να προκαλέσει ένα σεισμό, διέτασσε το βουνό να τραβήξει τη φλέβα του αντίστοιχου μέρους της γης.

Υπάρχει επίσης ένας αραβικός μύθος που μοιάζει με τον ελληνικό μύθο του Ατλαντα. Σύμφωνα με αυτόν, ένας άγγελος κρατούσε στους ώμους του τη γη, καθισμένος πάνω σε ένα βράχο, που βρισκόταν πάνω σε ένα τεράστιο ταύρο και αυτός με τη σειρά του σε ένα ψάρι μέσα στο νερό, που το περιέκλειε το σκοτάδι.

Τα τζίνια ήταν πλάσματα με υπεράνθρωπες ιδιότητες, όπως το να εξαφανίζονται ή να παίρνουν διάφορες μορφές ζώων, όπως φιδιού, σκορπιού, λιονταριού, λύκου και άλλες. Όταν εμφανίζονταν σαν άνθρωποι, ήταν κυρίως άνδρες και μάλιστα γιγαντιαίου μεγέθους. Οι Άραβες, όταν έχυναν νερό στο χώμα, έμπαιναν στο λουτρό ή έριχναν έναν κουβά σε πηγάδι, συνήθιζαν να ζητούν την άδεια από τα τζίνια, επειδή πίστευαν ότι αυτά κατοικούσαν στο νερό και δεν έπρεπε να τα ενοχλήσουν.

Στην αρχαία ελληνική μυθολογία υπήρχαν επίσης μυθικά πλάσματα με διάφορες μορφές ζώων, όπως ο Κένταυρος.

Μήπως θυμάσαι ακόμα μερικά και τι μορφή είχαν;

Ένας μουσουλμάνος μπορεί να προσευχηθεί στο Θεό όπου και αν βρίσκεται. Όταν η νέα πίστη διαδόθηκε σε ολόενα και περισσότερες περιοχές και οι μουσουλμάνοι έπρεπε να προσεύχονται πέντε φορές την ημέρα, κατασκευάστηκε μεγάλος αριθμός χώρων συνάθροισης, τα τζαμιά.

Το τζαμί είναι ένας μεγάλος ορθογώνιος χώρος με ελάχιστη επίπλωση, που φωτίζεται από καντήλες που κρέμονται από την οροφή. Το δάπεδο είναι στρωμένο με χαλιά και οι τοίχοι είναι διακοσμημένοι με φυτικά και γεωμετρικά μοτίβα. Αγαπημένη επίσης διακόσμηση της οροφής είναι τα μουκάρνα, που έμοιαζαν με σταλακτίτες.

Το μικράμπ είναι μία αψίδα σε έναν τοίχο του τζαμιού που δείχνει προς την κατεύθυνση της Μέκκας, όπου στρέφονται οι μουσουλμάνοι για να προσευχηθούν. Δίπλα από το κτήριο του τζαμιού, υπάρχει συνήθως ένας στενόμακρος πύργος, ο μιναρές, απ' όπου ο μουεζίνης καλεί στο ναό τους πιστούς.

Τζαμιά

Πριν μπουν στο τζαμί, οι πιστοί πρέπει να πλύνουν το πρόσωπο, τα χέρια και τα πόδια τους προσεκτικά και να βγάλουν τα παπούτσια τους.

Χαιρετισμός

Οι μουσουλμάνοι συνηθίζουν να χαιρετούν με τον εξής τρόπο: κάνοντας βαθιά υπόκλιση, που συνοδεύεται με μία κίνηση του δεξιού τους χεριού προς τη γη, ακουμπώντας ύστερα το στόμα και τέλος το μέτωπο. Για να χαιρετίσει όμως κάποιος ένα βασιλιά, πρέπει πρώτα με το χέρι του να αγγίξει τη γη, για να δείξει σεβασμό και ταπεινότητα προς το αξίωμά του.

Οι Άραβες όταν χαιρετιούνται λένε "σαλάμ" που σημαίνει ειρήνη.
Ας χαιρετηθούμε όπως οι Άραβες!

Οι μουσουλμάνοι συνήθιζαν να παίρνουν πέντε γεύματα, ένα μετά από κάθε προσευχή της ημέρας. Ο αφέντης κάθε σπιτικού έτρωγε χωριστά από τις γυναίκες και τα παιδιά του. Τα πιάτα τοποθετούνταν σε ένα δίσκο είτε στο πάτωμα είτε σε ένα μικρό σκαμνί. Οι καλεσμένοι κάθονταν οκλαδόν γύρω από το δίσκο με το φαγητό, πάνω σε χαλιά, μαξιλάρια ή χαμηλά ντιβάνια. Πριν ξεκινήσει το γεύμα, κάθε καλεσμένος έπρεπε να πλύνει τα χέρια του, κυρίως το δεξί, καθώς και το στόμα του. Για το σκοπό αυτό, ένας υπηρέτης έφερνε μία κανάτα με νερό και μία λεκάνη. Στη συνέχεια, όλοι μαζί προσεύχονταν στο όνομα του Θεού και ο οικοδεσπότης δοκίμαζε πρώτος το φαγητό. Αντί για πιρουνία, χρησιμοποιούσαν τα δάχτυλα του δεξιού χεριού, τον αντίχειρα, το δείκτη και το μέσο. Το χοιρινό κρέας απαγορεύεται στους μουσουλμάνους. Η διατροφή τους περιελάμβανε κυρίως αρνίσιο κρέας, ρύζι, πολλά λαχανικά και φρούτα. Οι κατώτερες τάξεις και οι Άραβες της

Διατροφή

Εσύ το ήξερες; Πολλά από τα παραδοσιακά ελληνικά φαγητά κατάγονται από αντίστοιχες συνταγές της Ανατολής, όπως τα γεμιστά λαχανικά με ρύζι και κιμά και τα ντολμαδάκια!

ερήμου, οι Βεδουίνοι, έτρωγαν κυρίως κρέας καμήλας. Τα αρωματικά βότανα και τα μπαχαρικά (κανέλα, μαστίχα, κύμινο, μοσχοκάρυδο) είχαν επίσης σημαντική θέση στην κουζίνα των Αράβων.

Για τη γέννηση ενός αγοριού, οι εορτασμοί κρατούσαν επτά ημέρες, ενώ για ένα κορίτσι λιγότερες. Οι γυναίκες γιόρταζαν ξεχωριστά στο χαρέμι, περιφέροντας το μωρό σε όλα τα δωμάτια. Οι φίλες της μητέρας έκαναν δώρο στο βρέφος χρυσά νομίσματα, με τα οποία στόλιζαν το προσκεφάλι του. Για να το κάνουν να συνηθίσει το θόρυβο, μία γυναίκα χτυπούσε ένα γουδί και μετά το έβαζαν μέσα σε ένα κόσκινο, πράγμα που πίστευαν ότι θα του έκανε καλό στο στομάχι. Μία μέρα πριν από τη γιορτή, η μαία έβαζε δίπλα στο κεφάλι του μωρού μία κανάτα με νερό και αλάτι, για την προστασία του από το κακό μάτι. Ο πατέρας ενός αγοριού έπρεπε να του ξυρίσει τα μαλλιά του, εκτός από μία τούφα στο μέτωπο και μία πίσω στο λαιμό και να δώσει το βάρος τους σε χρυσό στους φτωχούς.

Για να επιλέξουν το όνομα του παιδιού, έπρεπε πρώτα να ζητήσουν τις συμβουλές των αστρολόγων. Επειδή τα παιδιά θεωρούνταν ευλογία, που προκαλούσε τη ζήλια, προσπαθούσαν να τα προστατέψουν από το κακό μάτι, φορώντας τους φτωχικά ρούχα και βρωμίζοντάς τα. Τα κρατούσαν στο χαρέμι μέχρι να πάνε σχολείο ή να διδαχθούν στο σπίτι.

Όταν ένας γιος μεγάλωνε αρκετά, περίπου στα έξι του χρόνια, ο πατέρας του έπρεπε να του μάθει τους πιο σημαντικούς κανόνες κόσμιας συμπεριφοράς, όπως το πώς να τρώει και να προσεύχεται. Ένα ακόμη πατρικό χρέος ήταν να βρει στο γιο του νύφη. Τα αγόρια παντρεύονταν στα είκοσί τους χρόνια, ενώ τα κορίτσια γύρω στα δώδεκα.

Πολλοί λαοί γιορτάζουν ακόμα και σήμερα τη γέννηση ενός παιδιού. Μήπως μπορείς να θυμηθείς ανάλογα έθιμα που έχουμε στην Ελλάδα;

Παιδί

Η ζωή στην αυτοκρατορική αυλή

Η καθημερινή ζωή του μουσουλμάνου ηγεμόνα περιστρεφόταν γύρω από την αυτοκρατορική αυλή.

Τα μεγαλύτερο τμήμα της ημέρας τους, οι ηγεμόνες το αφιέρωναν στην ακρόαση των αιτημάτων των υπηκόων τους και σε συμβούλια με τους αξιωματούχους και τους στρατηγούς της αυτοκρατορίας τους.

Για τους φιλοξενούμενους, οργανώνονταν στην αυλή γιορτές με μουσική, ενώ επαγγελματίες απήγγειλαν ποιήματα και αφηγούνταν ιστορίες. Πολυτελή συμπόσια και οινοποσίες έδιναν στους ηγεμόνες και τους αυλικούς τους την ευκαιρία να ξεφύγουν από τα προβλήματα της καθημερινής ζωής. Κάποιες φορές, ολόκληρη η αυλή, εγκατέλειπε την πρωτεύουσα, συνοδεύοντας τον ηγεμόνα στο κυνήγι και σε περιοδείες σε όλη την αυτοκρατορία.

Οι Άραβες και οι Πέρσες ήταν παθιασμένοι με τα λουλούδια, και ιδιαίτερα τα τριαντάφυλλα. Λέγεται από τους μουσουλμάνους ότι το ρόδο προέρχεται από τον ιδρώτα ή τα δάκρυα του Μωάμεθ.

Οι Οθωμανοί Τούρκοι πάλι, αγαπούσαν τα γαρύφαλλα και τις τουλίπες. Στόλιζαν τα ενδύματα, τα σπίτια και τα τζαμιά τους με σχέδια εμπνευσμένα από αυτά τα λουλούδια. Η τουλίπα φύτευε σε οροπέδια στην Κεντρική Ασία και οι Οθωμανοί σουλτάνοι έκαναν παραγγελίες απίστευτων ποσοτήτων βολβών αυτού του φυτού. Η λεγόμενη "τουλιπομανία" διαδόθηκε στα τέλη του 17ου αιώνα στην Ευρώπη και κορυφώθηκε στην Ολλανδία. Ακόμα και σήμερα η τουλίπα είναι ένα από τα σύμβολα αυτής της χώρας.

Σύμφωνα με τις εντολές του Κορανίου, η μουσική και ο χορός ήταν απαγορευμένες απολαύσεις για τους μουσουλμάνους. Παρ' όλα αυτά, η διασκέδαση αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της ιδιωτικής τους ζωής. Πίσω από τις κλειστές πόρτες των αρχοντικών, οργανώνονταν βραδιές μουσικής, απαγγελίας ποιημάτων και πλούσια γεύματα.

Ποιο είναι το δικό σου αγαπημένο λουλούδι;
Παρατήρησε την παράσταση με τους αυλικούς.
Πώς διασκεδάζουν;

Αγάπη για λουλούδια

Μουσική | Χορός

Κυνήγι | Αθλήματα

Όταν δεν βρίσκονταν σε εκστρατεία, οι ηγεμόνες και οι ευγενείς ασχολούνταν με την αγαπημένη τους δραστηριότητα, το κυνήγι.

Αν και το Κοράνι επέτρεπε το κυνήγι στους μουσουλμάνους μόνο για την εύρεση τροφής ή δερμάτων και την προστασία από επικίνδυνα ζώα, οι ηγεμόνες το

εξασκούσαν κυρίως για διασκέδαση. Τα θηράματα μπορεί να ήταν γαζέλες, αντιλόπες, χήνες, πάπιες, λαγοί και άλλα. Το πιο δύσκολο όμως ήταν το κυνήγι του άγριου γαϊδάρου! Οι κυνηγοί ιππεύοντας τα άλογά τους, επιτίθονταν στα θηράματα, χρησιμοποιώντας τόξα και ακόντια. Συνηθιζόταν επίσης να εκπαιδεύουν ζώα, όπως γεράκια και σκύλους, για να βρίσκουν τα ζώα που είχαν χτυπήσει.

Το πόλο με άλογα, ένα άθλημα πολύ δημοφιλές στους Άραβες, γεννήθηκε στην αραβική χερσόνησο. Συχνά οι ευγενείς έπαιρναν μέρος σε τέτοιους αγώνες, συνοδευόμενοι από τους αυλικούς και τους σκλάβους τους.

Οι σκηνές από κυνήγι ήταν ένα αγαπητό θέμα των ζωγράφων των χειρογράφων, των λεγόμενων μικρογράφων. Ποια ζώα μπορείς να διακρίνεις στο χειρόγραφο; Τι όπλα χρησιμοποιούν οι κυνηγοί;

Οι μουσουλμάνοι ηγεμόνες διατηρούσαν τον έλεγχο της αυτοκρατορίας τους, έχοντας στην υπηρεσία τους μία δύναμη χιλιάδων στρατιωτών. Αρχικά οι στρατιώτες ήταν Άραβες, αργότερα όμως για την κατάκτηση νέων εδαφών και τη διατήρηση της εξουσίας, χρησιμοποιήθηκαν μισθοφόροι από την Κεντρική Ασία, Τούρκοι ή σκλάβοι από την Ευρώπη.

Ο στρατός ήταν φημισμένος για τη δύναμη και την τεχνική του. Οι στρατιώτες φορούσαν ελαφριές πανοπλίες και κράνη για προστασία και πολεμούσαν χρησιμοποιώντας με μεγάλη ικανότητα ακόντια, σπαθιά και τόξα. Ισχυρά φρούρια κατασκευάζονταν για να προστατεύουν στρατηγικά σημεία της αυτοκρατορίας.

Ικανοί σύμβουλοι, διοικητές, στρατηγοί και δικαστές από όλες τις ισλαμικές χώρες απασχολούνταν στη διοίκηση της αυτοκρατορίας. Κάθε σύμβουλος είχε πολλούς αξιωματούχους για να τον βοηθούν στα καθήκοντά του, όπως την είσπραξη φόρων και την επιβολή ποινών.

Ο στρατός των Οθωμανών σουλτάνων έκανε συχνά παρελάσεις στις μεγάλες πόλεις της αυτοκρατορίας για να δείξει τη δύναμη του. Φαντάσου πόσο εντυπωσιακή θα ήταν η εμφάνιση των στρατιωτών με τις επίχρυσες πανοπλίες τους να παρελαύνουν κάτω από το λαμπερό ήλιο!

Επιλογή Βιβλιογραφίας

Ali W., *What is Islamic art?*,
Royal Society of Fine Arts,
Amman 1998.

Brend B., *Islamic Art*,
The British Museum Press,
London 1991.

Γκόμπριχ Ε., *Ιστορία της Τέχνης*,
Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης,
Αθήνα 1994.

Κονδύλη Μπασούκου Ε.,
Αραβικού Πολιτισμού σημειώματα,
Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Αθήνα 2000-2001.

Lane E.,
Arabian Society in the Middle Ages,
Chatto and Windus,
London 1883.

Μπλουμ Τζ. και Μπλερ Σ.,
Ισλαμικές Τέχνες,
Εκδόσεις Καστανιώτη,
Αθήνα 1999.

Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα,
Τόμος 30, Εκδόσεις Πάπυρος,
Αθήνα 1996

Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα,
Τόμος 44, Εκδόσεις Πάπυρος,
Αθήνα 1996.

Ήρθε η σειρά σου να γίνεις καλλιγράφος! Προσπάθησε να γράψεις το όνομά σου με διάφορους τρόπους. Πότε με γράμματα με γωνίες, όπως έκαναν στην αρχή οι καλλιτέχνες, πότε με στρογγυλεμένες άκρες και στολίδια. Να ένα παράδειγμα!

Όνομα | Όνομα

Φρασηριότητες

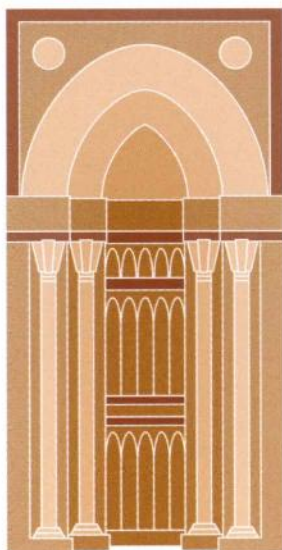

Βρες το πορτραίτο ενός πρίγκηπα από το Ιράν σε μία από τις προθήκες με τα κοσμήματα και περιγράψέ τον (αντικείμενο αριθμός 12).

- Τι ρούχα φοράει;
- Πώς είναι καδισμένος;
- Με ποια από τα κοσμήματα θα μπορούσε να είναι στολισμένος;

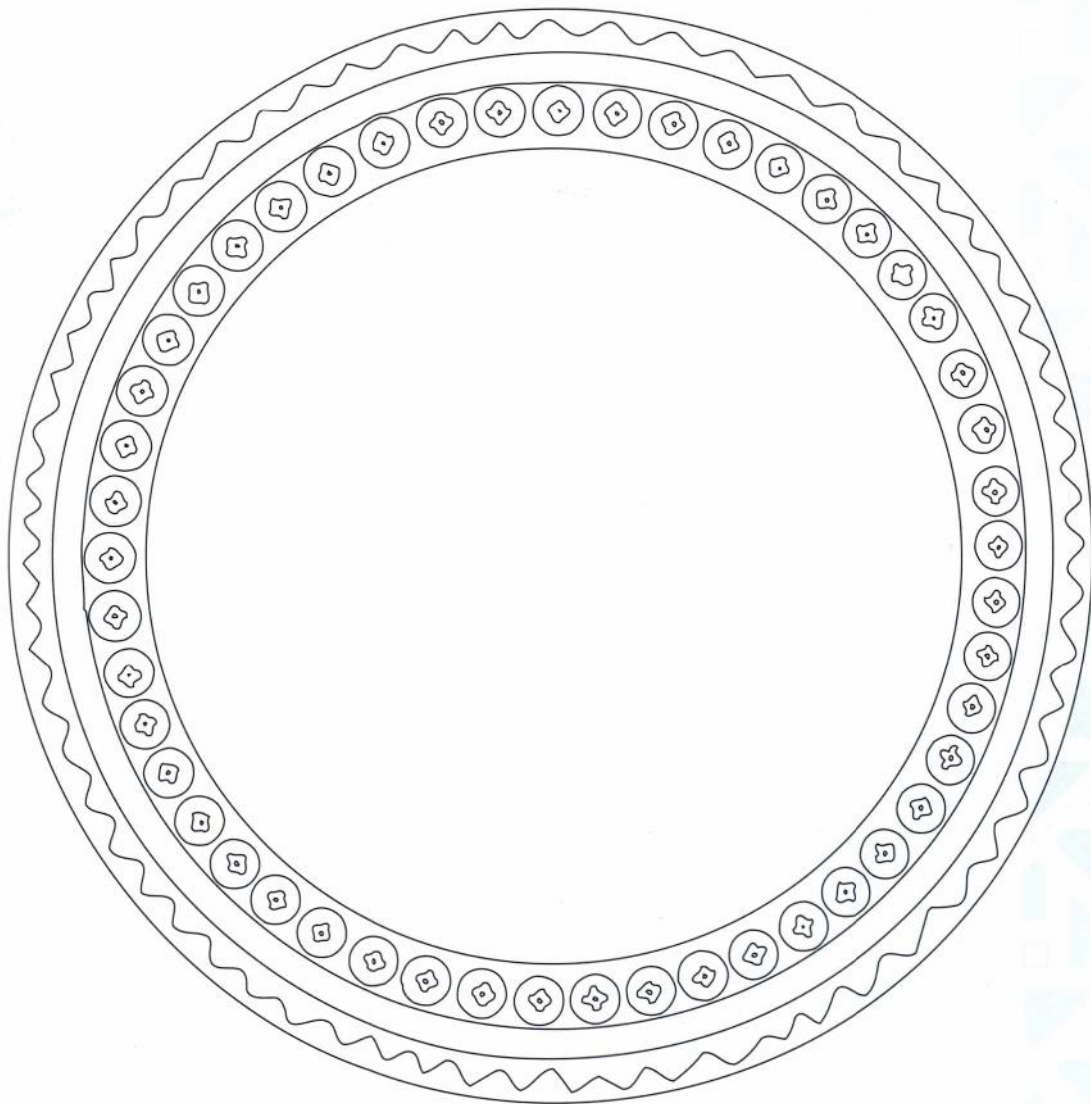

Αντιστοίχισε τα μέρη και τα διακοσμητικά στοιχεία του τζαμιού με τη σωστή ονομασία:
Μιναρές | Μιχράμπ
Καντήλα | Κεραμικές επιγραφές

Σήμερα είδες μία μεγάλη ποικιλία από
κεραμικά σκεύη με διαφορετική διακόσμηση.
Γέμισε με δικά σου σχέδια
την επιφάνεια αυτού του κεραμικού πιάτου.

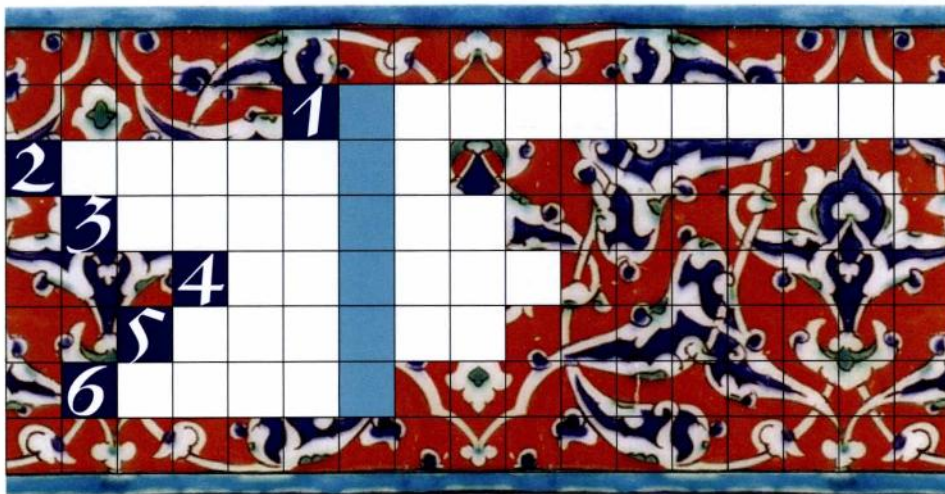

Δίπλα στο χάρτη της αίθουσας 4 υπάρχει ένα μεταξωτό ύφασμα με σκηνές πάλης ζώων. Ποια ζώα μπορείς να διακρίνεις;

Βρες τις σωστές λέξεις και θα αποκαλυφθεί το ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων.

1. Η τέχνη της ωραίας γραφής
2. Οι Άραβες ήταν ξακουστοί... και επιστήμονες
3. Ο ψηλός πύργος δίπλα στο τζαμί
4. Ο προφήτης και ηγέτης των μουσουλμάνων
5. Όντα με υπερφυσικές δυνάμεις
6. Ο χώρος όπου προσεύχονται οι πιστοί του ισλάμ

Πώς χρησιμοποιούνταν άραγε τα παρακάτω αντικείμενα; Αναζήτησε τα στις προθήκες, παρατήρησε το σχήμα και το υλικό τους και βρες τη σωστή απάντηση!

- α) στολίδι για το λαιμό
- β) φυλακτό με Κοράνι μινιατούρα
- γ) ζώνη

- α) θήκη για γυάλινο ποτηράκι τσαγιού
- β) αυγοθήκη
- γ) μπολ παγωτού

- α) ανοικτήρι
- β) δαχτυλίδι τοξότη
- γ) δαχτυλίδι - δαχτυλήθρα

Αντικείμενα μυστήριου!